KIBRIS'IN SAYILAR VE RENKLER ŞAİRİ: SAYGIN AKANYETİ

ÖZ: Gerçek ismi Mehmet Şemsi olan Saygın Akanyeti, Çağdaş Kıbrıs Türk edebiyatında mütevazı kişiliği ve az sayıdaki eserleriyle yer alan bir şair ve yazardır. Mehmet Şemsi Akanyeti, 1947 yılında Kıbrıs'ın Limasol kazasına bağlı bir köyde dünyaya gelir. Çocukluk yıllarından itibaren edebiyatla ilgili olmakla birlikte, mühendislik eğitimi alır. Profesyonel iş hayatıyla edebî çalışmalarını eş zamanlı olarak sürdürür. İngiliz Üsleri'nde ve Kızılhaç'ta görev yapar. KKTC'de satranç federasyonunun kurucularından olup uzun yıllar başkanlığını yürütür. Hâlen Lefkoşa'daki ofisinde serbest mimar olarak çalışmakta ve edebî faaliyetlerini devam ettirmektedir. İlkokul çağlarında iken "Ses Nedir?" başlıklı yazısı, ortaokul öğrenciliği sırasında Kıbrıs Türk basının otorite kabul edilen *Bozkurt* ve *Halkın Sesi* gazetelerinde şiir ve yazı denemeleri, lisede okurken ise okul gazetesinde şiirleri yayımlanır. Üniversite eğitimi sonrasında da yazmaya devam ederek *Yarınsızlık* (1977) adlı romanıyla *2 Ansızın Arasında Yaşamak* (1978, 2008) adlı şiirler toplamını kitaplaştırır. Henüz yayımlanmamış bir dosya halinde şiirleri ve bir romanı bulunmaktadır. Eserlerinde 2 rakamı başta olmak üzere sayılara ve renklerden laciverte özel ve şiirsel anlamlar yükleyişi ile Türkçeyi kullanımındaki özgünlük önemlidir. Mühendislik ile şiirin sentezini kurmaya çalışan bir sanatçıdır. Bu çalışmanın amacı, Saygın Akanyeti'nin kapsamlı bir biçimde biyografisini yazmak, bütün şiirleriyle yayımlanmış tek romanını inceleyip edebî çerçevede değerlendirerek literatüre kazandırmak ve böylece Türk edebiyatı alanında çalışanların dikkatlerine sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Çağdaş Kıbrıs Türk Edebiyatı, Cümbez, Kuzey Kıbrıs Satranç Federasyonu, Mehmet Şemsi, nesnel şiir.

Poet of Numbers and Colors of Cyprus: Saygin Akanyeti

ABSTRACT: Saygin Akanyeti, whose real name is Mehmet Semsi, is one of the figures in the contemporary Turkish Cypriot literature, being known with his humble personality and very limited number of works. Akanyeti was born in a village in the Limassol District of Cyprus in 1947. Although he had been interested in literature since his childhood, he studied engineering. He continues his professional career and literary works synchronically. He worked at English Military Base and the Red Cross. He was the founder of Chess Federation in the TRNC and held the presidency for a long time. He has still been working as a freelance architect in his office in Nicosia and he maintains his literary works. In primary school years his article "What is Sound?", in secondary school years his poems and essays were published in Bozkurt and the Voice of Public newspapers, and also his poems were published in school magazine at high school. After his university education, he continued to write and published a collection of poems titled *2 Ansızın Arasında Yaşamak* (1978-2008) along with his novel *Yarınsızlık* (1977). He has a file of poems and a novel which are not published yet. In his works, he gives a special and lyrical meaning to the number 2 and dark blue, which is very significant with his originality of use of Turkish. He is an artist who tries to synthesize engineering and poetry. The aim of this study is to write the biography of Saygin Akanyeti comprehensively, to introduce him in literature by analyzing and evaluating all of his poems and his only novel in the literary framework and therefore to bring him to the attention of ones working on the Turkish literature.

Keywords: Contemporary Turkish Cypriot Literature, Ficus Sycomorus, Northern Cyprus Chess Federation, Mehmet Semsi, Objective Poetry.

TÜRKLÜK BİLİMİ ARAŞTIRMALARI
JOURNAL OF TURKOLOGY RESEARCH
47. SAYI / *VOLUME*
2020-BAHAR / SPRING

Sorumlu Yazar
Corresponding Author

Prof. Dr.
Meral DEMİRYÜREK

Hitit Üni.
Fen-Edebiyat Fak.
Türk Dili ve Edebiyatı Böl.

meraldemiryurek@hitit.edu.tr

ORCID: 0000-0002-5598-7581

Gönderim Tarihi
Recieved
11.01.2020

Kabul Tarihi
Accepted
15.02.2020

Atıf
Citation
DEMİRYÜREK, Meral (2020), "Kıbrıs'ın Sayılar ve Renkler Şairi: Saygın Akanyeti", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (47) 39-56.

ARAŞTIRMA MAKALESİ
RESEARCH ARTICLE

Giriş

Kıbrıs Türkleri Osmanlı İmparatorluğunun Kıbrıs'ı fethiyle birlikte, yaşadıkları topraklara Türk ve Müslüman damgasını vurup vatan edinirken eş zamanlı olarak kimliklerini de inşa ettiler. Bu süreç, kökenleri yüzyıllar öncesine dayanan etkin bir edebiyatın da gelişmesine zemin hazırladı. Kıbrıs Türk edebiyatı her türde eser veren kalıcı şair ve yazarlar yetiştirdi ve yetiştirmeye de devam etmektedir. Bu bağlamda, isimleri ve eserleri Kıbrıs dışına çıkarak yaygın bir şöhrete kavuşan Kıbrıs Türklerinin sayısı oldukça fazladır. Harid Fedai'ye göre (1997: 183-212) Müftü Hilmi Efendi, Kıbrıslı Âşık Kenzi, Kaytazzâde Mehmet Nâzım, Özker Yaşın, Hikmet Afif Mapolar, Osman Türkay, Ulviye Mine Balman, Pembe Marmara, Fikret Demirağ, Kutlu Adalı, Taner Baybars, Neriman Cahit, İsmail Bozkurt, Mehmet Kansu, Bekir Kara söz konusu ediplerden sadece birkaçıdır.

Kıbrıs üzerinde Türk kimliğini kalıcı kılmak için bir sacayağına ihtiyaç vardır. Ekonomi ve eğitim konularında her zaman güçlü ve bilinçli olmak esastır. Bu iki unsurun olmazsa olmaz üçüncü desteği ise kültürdür. Toplumları hür ve bağımsız bir biçimde yaşatan somut miras kadar -belki daha da fazla- somut olmayan kültürel mirastır. Bu bağlamda dilin en gelişmiş yansıması olan edebiyat, kültürün yegâne birleştiricisi ve taşıyıcısıdır.

Kıbrıs Türk edebiyatı, bir var oluş mücadelesi mahiyetindedir. Bu itibarla Kıbrıs Türklüğünün siyasal, sosyal ve kültürel bütün gayret ve yönelişlerini edebî ürünler üzerinden takip etmek mümkündür. Dolayısıyla büyük-küçük, önemli-önemsiz ayrımı yapılmaksızın Kıbrıs Türk'üne ait bütün edebî birikimlerin, eserlerin ve ediplerin bilinir kılınması gereklidir. Edebiyat tarihi tek bir isim dışarıda bırakılmadan tamamlanmalı, elde edilen yeni bilgi ve belgeler mutlaka göz önüne alınmalıdır.

1570 yılında Lefkoşa'nın Osmanlılar tarafından fethi ve akabinde Kıbrıs Beylerbeyliği'nin kurulması Kıbrıs tarihinde yeni bir sayfa açmıştır. 1572 yılından sonra Kıbrıs'a Anadolu'dan gönderilen nüfus bir süre sonra Kıbrıs Türk kültür ve edebiyatının oluşumu için gerekli ortamı yaratmış ve 308 yıllık Osmanlı idaresi söz konusu kültür ve edebiyatı kalıcı ve etkin bir hale getirmiştir. Gerek bu dönemde (1570-1878) ve gerekse Kıbrıs'ın İngiliz idaresinde bulunduğu yıllar (1878-1960) ile sonraki dönemde (1960'tan günümüze) birçok Kıbrıslı Türk şair ve yazar yetişmiş ve edebî eserler vücuda getirilmiştir. Söz konusu edebî ürünlerle onu meydana getirenlerin araştırılması ve gün yüzüne çıkarılarak edebiyat ve kültür dünyasına tanıtılması gerekmektedir. 1947 yılında doğan ve hâlen hayatta olan Mehmet Şemsi Saygın Akanyeti çağdaş Kıbrıslı Türk yazar ve şairlerden biridir. Hakkında ilk kapsamlı araştırma Meral Demiryürek tarafından yapılmış olup Ahmet Yesevi Üniversitesi ile TC Kültür ve Turizm Bakanlığı

iş birliğinde yürütülen Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü (TEİS) projesi içinde yayımlanmıştır (Demiryürek, 2019). Bununla birlikte söz konusu çalışma, onun edebî kimliği ve eserlerini bir ansiklopedi maddesi kapsamında ele alması nedeniyle tam olarak yansıtmamaktadır. Dolayısıyla bu makalede, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin yaşayan özgün yazar ve şairlerinden Saygın Akanyeti'nin hayatı ve eserleri üzerine değerlendirmelerde bulunmak ve onun Kıbrıs Türk edebiyatı içindeki yerini tespit edip vurgulamak amaçlanmıştır.

Kıbrıslı Bir Türk Çocukluğu

Mehmet Şemsi Akanyeti, Kıbrıs'ın Limasol (Leymosun) kazasına bağlı Yalova (Piskobu) köyünde Salih Bey ve Ferdiye Hanım'ın en büyük çocuğu olarak 20 Mart 1947 tarihinde doğdu. Kendisinden sonra Kadriye ve Hatice adlarında iki kız kardeşi dünyaya geldi. Babasının mesleği çiftçilik idi. Akanyeti ailesiyle birlikte, 1974'te Rum saldırıları nedeniyle köyünü terk ederek İngiliz Üssü'ne sığındı ve daha sonra Kuzey Kıbrıs'a yerleşti. Saygın Akanyeti, Akanyeti soyadını almadan önce kayıtlardaki ismi olan Mehmet Şemsi Salih'i kullandı. Gazete ve dergilerdeki yazılarında M. Ş. Akanyeti, Mehmet Şemsi, Mehmet Şemsi Akanyeti, kitaplarında ise Saygın Akanyeti imzasını tercih etti. Sıra dışı bir ad ve soyada sahip olan Saygın Akanyeti, bu konuyu şöyle açıklar:

> *İsimlendirme çok önemlidir. Sınıfta 5 Mehmet vardı. Üçünün babasının adı Salih'ti. Ayırmak için bana Ferdiye'nin Mehmet denirdi. Sonra doğum belgemden ikinci adımın Şemsi olduğunu öğrendim ve Mehmet Şemsi adını kullanmaya başladım. 1974'ten sonra soyadı alacağım zaman yeniden düşündüm ve bugünkü adımı aldım: Saygın Akanyeti. Saygın, Mehmet'e eşdeğerdir. Gazetelerde yazdığım yıllarda (1950-60) Mehmet Şemsi imzasını kullandım* (14 Temmuz 2018 tarihli görüşme).

Saygın Akanyeti, ilkokula başlamadan okumayı öğrenir. İlköğrenimini Yalova İlkokulunda, liseyi ise Limasol'da 19 Mayıs Lisesinde tamamlar. Yaklaşık üç buçuk yıl İngiliz Üsleri'nde "tele-printer operator" olarak çalışır ve üniversite eğitimine başlamadan önce mesleğine karar verebilmek için bir gemi yolculuğuna çıkar. Türkiye, Yunanistan, İtalya, Fransa ve İngiltere'yi kapsayan geziden dönüşte üniversitede okuma düşüncesi kesinleşir. O günleri kendi ifadesiyle şöyle anlatır:

> *Ben, liseyi bitirme durumuna geldiğimde, ne olayım diye düşündüm. Benzer şeylerin dışında olayım istedim. Yüksek tahsil yapıp yapmamayı da düşündüm. Yaşım 20. Önce Türkiye'ye sonra da Avrupa ülkelerine gideyim, dedim. 41 gün izin aldım çalıştığım yerden.*

> *Bir İtalyan gemisine bindim. Gemi beni çok etkiledi. Martıların yaşama mücadelesi bende etkili oldu ve her şeyden önce karnımı doyurmak, ekmek kavgasını sürdürmek için bir meslek seçmem lazım dedim. Konuştuğum kişilerin meslekleri hoşuma gitti. Müzik, edebiyat, roman yazma tamam, ama her şeyden önce para kazanmak lâzımdı. Dönüşte kararımı verdim. Müzik, resim, geometri, sanat ve benzeri… Bunların hepsini içeren alan olarak mimarlıkta karar kıldım. Tek seçenek olarak İstanbul Teknik Üniversitesinde (İTÜ) mühendislik bölümünü tercih ettim. Olmazsa İngiltere'ye giderim, orada akraba çok, diye düşündüm* (14 Temmuz 2018 tarihli görüşme).

Akanyeti, mühendislik eğitimi sayesinde sayılarla Türkçeyi ve dolayısıyla edebiyatı birleştirmeyi üniversite yıllarında geliştirir. Yapı dersinde gerek öz Türkçesi gerekse proje ödevlerindeki başarısıyla hocasının takdirini kazanır. Nitekim Akanyeti (o zamanki adıyla Mehmet Şemsi), İTÜ Mimarlık Fakültesindeki beş yıllık eğitimini "iyi" dereceyle tamamlar. 8 Ağustos 1973 tarihinde mezun olur ve yüksek mühendislik diplomasını alır. İlkin Limasol'da (Ocak-Temmuz 1974) daha sonra da Lefkoşa'da (1975'ten günümüze) serbest mimar olarak çalışmaya başlayan Akanyeti, 33 yaşındayken Gülser Hanım'la evlenir. Otar adlı bir oğlu ve İme adlı bir kızı vardır. Kızından dünyaya gelen kız torununa Ulat adını verirler. Kıbrıs Türkleri, gerek ayrı bir coğrafyada farklı kültürlerin baskısı altında yaşamaları gerekse hiçbir zorunlulukları olmadığı hâlde Atatürk devrimlerini yakından takip edip uygulama istekleri nedeniyle dillerini muhafaza ederler. Bu anlayışın bir sonucu olarak isimlerinde ve konuşmalarında öz Türkçe sözcüklere sıklıkla rastlanır. Akanyeti, çocuklarına ve kendine seçtiği isimler, eserlerinde ve konuşmalarında kullandığı dil ve üslup ile bu özelliği güçlü bir biçimde temsil eder.

Akanyeti, KKTC Mimarlar Odası'nın aktif bir üyesi olarak Kıbrıs'ta çeşitli mimari projelerde yer alır. Meslekî ve edebî çalışmalarının yanı sıra Kıbrıs'ta satranç sporunun yaygınlaşması için çalışır. 1985 yılında bir grup arkadaşıyla birlikte kurdukları Kuzey Kıbrıs Satranç Federasyonunun uzun yıllar boyunca başkanlığını yürütür. Hâlen surlar içinde bulunan eski Lefkoşa'daki ofisinde mimarlık faaliyetlerini sürdürmektedir.

Hayattan Yazıya

Saygın Akanyeti'nin edebiyata olan ilgisi çok erken yaşlarda ortaya çıkar ve öğretmenleri tarafından teşvik edilir. Kendisiyle gerçekleştirdiğimiz görüşmede aile yapısını ve bulunduğu ortamda kitaplarla ilk tanışmasını şu şekilde dile getirdi:

> *Babam çiftçiydi. Toprağı çocuklarından çok severdi. Yaşadığım çevre küçük bir kasaba idi. Dayımın evinde İnce Mehmet'i gördüm ve alıp okudum. Beni çok etkiledi. Orhan Veli Kanık ve Nazım Hikmet'in yeni şiir anlayışından etkilendim. Aziz Nesin mizah olarak beni etkiledi* (14 Temmuz 2018 tarihli görüşme).

Bu ilk etkilerin devamında okullarına Aydın Bey diye bir hoca gelir. Onun sayesinde *Akbaba*'yı ve Aziz Nesin'i okumaya başlar. Ayrıca lise yıllarında İzzet Rıza Yalın, Orbay Deliceırmak, Aydın Adamoğlu, Bener Hakkı Hakeri, Fikret Demirağ, İzzet Kombos, Bekir Kara, Özben Aksoy etkilendiği isimlerdir. İleriki yaşlarında ise bu isimlere Harid Fedai ve Faize Özdemirciler eklenir.

İlkokulda öğretmeninin verdiği bir ödev üzerine fizikte sesi tanımlayan "Ses Nedir?" başlıklı yazısını yazar ve bu, yayımlanan ilk yazısı olur. Ortaokul yılları boyunca *Bozkurt* ve *Halkın Sesi* gazeteleri, şiir ve yazı denemelerine yer verir. Limasol 19 Mayıs Lisesinde öğrenciyken okulun dergisinde "Lacivertler" adlı bir şiiri yayımlanır. Bu başlangıçtan sonra bütün edebî hayatı boyunca laciverte eserlerinde yer verir, çünkü renkler içinde lacivertin ayrı bir şahsiyeti olduğunu düşünür ve diğer renklere göre ses, söyleyiş açısından farklı bulur. Özellikle şiirlerinde bir imge olarak laciverti sürekli kullanır. Ayrıca 2 rakamı ve uzay, şiirlerinde sıklıkla karşılaşılan diğer imgelerdir. Akanyeti, *2 kendiliğinden ve fıtratımızda olan bir şey. Bilerek yapmadım. Bilmediğimiz bir yerden geliyoruz, ana rahminde kendimizi buluyoruz. Yaşıyoruz. Bilinmeyen bir yere gidiyoruz* (28 Aralık 2019 tarihli görüşme) diyerek iki bilinmeyen arasındaki insan ömrünü izah eder ve bu çerçevede 2 rakamına şiirlerinde özel bir anlam yükler.

İlk Kitap/Bir Roman: *Yarınsızlık*

Saygın Akanyeti'nin edebiyatla ilgili olarak yayımlanmış iki kitabından birincisi *Yarınsızlık* (1977) adlı romanıdır. Başında ve sonunda uzayla ilgili bölümler bulunan romanda, Kıbrıs'ta 1974 yılı yazını yaşayan bir Türk ailesinin fertleri ekseninde geriye dönüşlerle Kıbrıs Türklerinin yaşadığı ekonomik güçlükler ile güneyden kuzeye göç ve Rum-Türk çatışması gibi Kıbrıs'ın temel meseleleri anlatılır. Ancak olay örgüsünün odak noktasını İstanbul'da mimarlık okuyan Kıbrıslı Türk Cem ile Trabzonlu Bilgiz arasındaki aşk hikâyesi oluşturur. Saygın Akanyeti'nin İTÜ Mimarlık Fakültesinde okuduğu yıllara ait bazı anılarının, üniversite öğrencisi Cem ile Bilgiz'in ilişkilerinin şekillenmesinde katkısı çoktur. Ayrıca eserde yazarın ailesinden izler bulmak da mümkündür. Akanyeti, kendisiyle yaptığımız görüşmede, romandaki kurgu-gerçek ilişkisine dair ayrıntılarla ilgili şu bilgileri paylaştı:

> *Romanda İngiltere'ye giden bir kişi var. O dönemde Kıbrıs Türk gençlerinin sorunlarını yansıtmayı istedim. Avlanmayı sevmem, ama dayım tam tersiydi. Rumlar ondan korkardı. Romanda İzzet Kombos ve dayımın özelliklerini birleştirdim.1977'de romanı yazdığımda 30 yaşındaydım. Türkiye'deki koşulları da bilerek yazdım. İzzet Kombos Ankara'da kimya mühendisliği okuyordu. Çektikleri sıkıntıları gördüm* (14 Temmuz 2018 tarihli görüşme).

Sonuç itibarıyla, romanda aşk, mücadele ve savaş temaları iç içedir. Cem'in başından vurulup ölmesiyle biten eserin son cümleleri Akanyeti'nin üslûbunu ve 2 sayısına daha o yıllardan itibaren özel bir anlam yüklediğini göstermesi açısından önemli olup şöyledir: *Ve n'olur Bilgiz, yarınsızlığın üzerine 2 çizgi çekebildiğime inanmanın verdiği alçakgönüllü mutluluğu çok görme bana. Ve bir gün bir roman karalamayı deneyecek olursan adını YARINSIZLIK koyma da ne istersen koy… Bak şimdi… Boşuna üzülme canım, Betonarme II'den muhakkak geçeceksin* (Akanyeti, 1977: 125). Yine bu satırlardan anlaşıldığı üzere Akanyeti'nin ironiyle örülmüş çok katmanlı bir dil anlayışı vardır, çünkü "Betonarme II'den muhakkak geçeceksin" ifadesinde ölümün karşısına bir dersten geçip kalmak gibi tamamen dünyevi ve basit kalan bir endişeyi koyan yazar, hayata dair meselelerin önemsizliğiyle alay eder. Romanın adında ve Cem'in son sözlerindeki "yarınsızlık" vurgusunda ise Kıbrıs Türklerinin hissettiği, geleceğe dair bilinmezliğin yarattığı korku ve karamsarlığın dışa vurumu söz konusudur.

Akanyeti, *Yarınsızlık*'tan sonra ikinci bir roman yazmaz. Edebî yolculuğunu günümüze değin şiirle sürdürür. Ancak 2 Ocak 2020 tarihli görüşmemizde, otobiyografik izler taşıyan *Şems* adlı bir roman üzerinde çalıştığını belirtmiştir.

Şiirleriyle "2 Ansızın Arasında Yaşamak"

Saygın Akanyeti'nin ikinci kitabı, şiirlerini topladığı *2 Ansızın Arasında Yaşamak* (1978) adını taşır. *Yarınsızlık* adlı romanından bir yıl sonra şiirlerini kitaplaştırması, roman ve şiir çalışmalarını eş zamanlı sürdürdüğünün kanıtıdır. *2 Ansızın Arasında Yaşamak* 2008 yılında genişletilmiş olarak ikinci baskısını yapar. Akanyeti, yeni şiirlerini de ekleyerek aynı başlık altında kitabı yeniden yayımlamayı tercih eder. İkinci baskıda şair-yazar-araştırmacı Bener Hakkı Hakeri (1936-2013)'ye ait bir takdim bölümü bulunmaktadır. Hakeri, Saygın Akanyeti'yi üniversite öğrencisi olduğu yıllardan beri tanıdığını ve 1974 öncesinde Leymosun'da *Kaynak*, *Salkım*; Yalova'da *Süzgeç*, Lefkoşa'da *Halkın Sesi* ve *Bozkurt* gazetelerinde "Mehmet Şemsi" imzasıyla yer aldığını belirterek şu tespitlerde bulunur:

Bugün Akanyeti'yi bir düzyazı-şiir yapıtıyla görüyoruz. Şimdiye dek yazınımızda pek görülmeyen bir biçemde ürettiği, yazın dünyasına kazandırdığı bu yapıtıyla 'kişilik sahibi', 'kendisi olan' bir ozan-yazar olarak yerini pekiştirdiğine, kalıcılığına inandığım Akanyeti'nin şiiri, düzyazısı, düzyazı-şiiri başlangıçta kimi okura güç anlaşılır; hatta kimilerince soyut görülse de özenle okuyanlar onun dünü, bugünü kimi zaman da yarını veren düşüncelerini anlayacaktır. Anlayacağı bu tür üretimin tadına da varacaktır. İnandığım bir şey daha var ki o da Akanyeti'nin yalnızca yazın (edebiyat) severler değil, toplumbilimciler tarafından da okunması, incelenmesi gerekliliğidir (Akanyeti, 2008: 4).

Saygın Akanyeti, ikinci baskı için yazdığı önsözde kitabın "iletisini" şöyle açıklar:

> *Hâlâ, belki de ölene dek, etkisinde olduğum/olacağım ve herkesle paylaşmak istediğim özellikle: "lacivert böğürtlenler", "saksısıyla dolaşan çiçek", "cemal komutana mk.lar", "lacivert kuş", "2 ansızın arasında yaşamak!!!" … İki ansızın arasındaki, düşündüğümüzden de kısacık yaşantımıza bir anlam verme çabamızın ivmesini artırmakta karınca kararınca da olsa katkıda bulunma borcuma (özgörevime) simgesel bir tanıklık edebilir kanısındayım.* (Akanyeti, 2008: 5).

Orhan Veli Kanık ve Nazım Hikmet etkisinde şiir yazmaya başladığından bütün şiirlerinde ironi, söz oyunu, serbest çağrışım ve vezni kırma özellikleri dikkat çeken Saygın Akanyeti, şiiriyle ilgili düşüncelerini şu şekilde ifade eder: *Ben şiirde iddialı değilim, bu nedenle yazdıklarıma "dizeler ve denemeler" dedim. Sayılarla isimlendirdim. İçimdekileri yapabilmek için.* (14 Temmuz 2018 tarihli görüşme). Her ne kadar kendisi mütevazı davranıp şiirlerini bir çeşit heves yahut deneme olarak nitelendirse de Saygın Akanyeti'nin özgün bir üslubu vardır.

Akanyeti, 1978 yılında ilk baskısı yayımlanan şiirlerinde, anlam ve duyguyu serbest bırakma isteğiyle adlandırma yerine numaralandırmayı tercih eder. 1.1'den başlayan şiirlerin 1.34'te birinci bölümü tamamlanır. 2.1'den 2.6'ya kadar ikinci bölüm devam eder. Üçüncü bölümün sistematiği farklıdır. İki gruptan oluşur. Birinci grup, 3.1.1'den başlar ve 3.1.8'e kadar sürer. 3'le başlayan şiirlerin ikinci kısmı 3.2.1'den 3.2.16'ya kadardır. Sayılarla yapılan bu gruplandırma "şairin rakamları sözcüklerden daha çok önemsemesi" veya "sözcüklerin insanlık için yeterli bir çözüm aracı olmadığına inanması" (Ergişi, 2019: 705) olarak değerlendirilebilir. Kitabın bitimindeki "3.2.16." başlıklı şiiri Akanyeti'nin sayılarla örülü üslubunun karakteristik bir örneğidir: *ansızın doğmuşum 1 / ansızın öleceğim 2 /*

ve / 2 ansızın arasında / sen / 3. ansızın'ımsın (Akanyeti 2008: 140). Akanyeti, mühendislik ile şiirin, muhtemelen, hiç uygulanmamış bir bileşkesini yaratır.

Akanyeti'nin bütün şiirleri içinde sayılar kadar renklerin de özel bir yeri olduğu hemen dikkati çeker. Bilhassa lacivert (lâcivert saçlar, lâcivert kuş, lâcivert gece, lâcivert bir gölge vb.) öne çıkan en önemli renk olarak süreklilik gösterir. Örneğin "2.3." şiiri:

lâcivert saçlı sevgilisince
VURULUP-DA ÖLMEK
ÖLÜP-DE ÖLMEMEK DUYGUSU
soracaktı
lâcivert saçlı
sevgili
YAŞAMAK daha ilginç olamaz mıydı
saçını
başını
yolacaktı
anlayamayacaktı
yaşamak mı güzel
yoksa
ille-de bi'şeye inanmak mı…. (Akanyeti, 2008: 103)

Bu bağlamda, şairin hayat ve sanat felsefesini özetleyen şiirlerden biri olan "lâcivert böğürtlenler" hem lacivert rengi barındırması hem de Akanyeti'nin şiir yoluyla neyi hedeflediğini göstermesi açısından mutlaka ele alınmalıdır:

Jet gibi giden bir trenin
Yarı-açık penceresinden
Yarı-beline dek
Dışarıya sarkarak
Böğürtlen toplamaktır
Lâcivert lâcivert
Yaşamak
Hayat
Veya ÖMÜR dediğin. (Akanyeti, 2008: 7)

Akanyeti şiirlerinde, hızla akıp tükenen hayatın içinden birtakım anları ölümsüz kılmanın yolunu arar. Dolayısıyla başta kendi yaşadıkları olmak üzere hayat, onun için tamamıyla bir esin kaynağıdır. Bütün şiirlerinde tarih, yer ve açıklama notu bulunması bu sebepledir. Bitiminde "14.06.2000 Çarşamba-Lefkoşa" yazılı "Saksısıyla Dolaşan Çiçek" şiiri,

otobiyografik izleri toplumsal boyuta taşıyıp tarihsel derinlikteki bir gerçeklikle dile getirişiyle Akanyeti'nin edebî kimliğini güçlü bir biçimde temsil eder:

Güney'de kaldı
yarım-kalmış şiirlerim
Kuzey'de başlanmış romanlarım
Askıda
Ben kiiim
Şiirlerim/romanlarım kim
Asya bozkırlarından Anadolu'ya
Anadolu'dan
devingen ve değişken
sınırboylarına
taşıdığım çiçek
-Toprağa ekemediğimden-
hâlâ ve hâlâ
saksıda… (Akanyeti, 2008: 31)

Kıbrıs Türk toplumunun bir bireyi olarak güneyden kuzeye göçü yaşayan Saygın Akanyeti, toprağa kök salamamanın getirdiği ruh haliyle şiirlerini şekillendirir. O, "tutunamayan"lara örnektir, fakat yine de hayatta kalmanın çarelerini, tutunacak dallarını arar. Dünyayla kurduğu bağın güçlü yanlarından biri ailesidir. "Ömür Sarsıntısı" başlıklı şiirinde eşine verdiği değeri 2 sayısıyla ilişkilendirerek şöyle dile getirir:

hâlâ can vermiyorsam eğer
ve hâlâ bitik değilse işim
2'si arasındaki
dörtdörtlük düşey direktendir:
biricik mi biricik EŞİM. (Akanyeti, 2008: 15)

Şiirlerinde her zaman şaşırtmayı, kelime oyunlarını, kelimelerdeki ses benzerliklerinden hareketle kafiye ve rediflere ilaveten aliterasyon ve asonanslar aracılığıyla seslerden örülü zengin bir yapı inşa etmeyi başaran Akanyeti, bu sayede özgün ve çağdaş bir çizgi geliştirir. "İşler İşola" ve "Aynı Kapı" bu özelliği somutlaştıran şiirlerinden sadece ikisidir:

Günaydınlar işola
Yüzler muşmula

Merhabalar işola
İkiyüzlüler hoş
ama boş-ola

Allahaısmarladıklar işola
Üçyüzlüler hem boş
hem de taş-ola (Akanyeti, 2008: 25)

Ölüm
ardımızdan kovalıyor mu
yoksa
hızla koşuluyor mu
ölüm'e doğru? (Akanyeti, 2008: 37)

Akanyeti'de Türk edebiyatını derin ve kalıcı izlerle etkilemeye devam eden II. Yeni şiirinin yansımalarını görmek mümkündür. Edip Cansever'in ismiyle özdeşleştiği için kendi şiirinden şikâyetçi olma noktasına getiren "Masa da masaymış ha!" şiirini anımsatan "3.2.7." başlıklı şiirinde Akanyeti'nin özgünlüğünü koruyarak çağdaş Türk şiirindeki ana çizgiye bağlanışı dikkat çekici ve başarılıdır. Cansever, masaya somuttan (anahtar, bakır kâse ve çiçekler, süt, yumurta) soyuta (ışık, bisiklet sesi, ekmeğin ve havanın yumuşaklığı, dokuz sayısı, sonsuzluk, uyku-uykusuzluk, toklukaçlık…) aklındakilerin tamamını koyarken Akanyeti'nin masasında bir bardak soğuk sudan başka hiçbir şey yoktur. Bu yokluk içinde şair sevgiliye seslenir:

…..bir masa düşün sevgilim
üzerinde hiçbirşey yok
bir bardak
soğuk
sudan başka
işte o masa kadar güzelsin
o su kadar soğuk
bu sadelikte bile seni bulabiliyorsam sevgilim
çok uzağa gitmek
gerekmez ki
tertemiz masada
bardak içindeki soğuk su kadar soğuk
soğuk ve güzelsin
sevgilim (Akanyeti, 2008: 128)

Yaşantısındaki yalınlığı masanın boşluğu ve temizliğiyle ifade eden şair, dünyasını ancak sevgilinin varlığı ile zenginleştirir. Akanyeti'nin "Şiir nedir?" sorusuna verdiği cevap: *Şiir sestir!* (2 Ocak 2020 tarihli görüşme) şeklindedir. Şiir yazmayı "ağzı kapalı şişedeki suyu bardağa dökmek" olarak nitelendiren şair, eserlerini yazıya geçirirken ses değerlerini gözeterek yazar. Mısra başlarında küçük harfi tercih eder ve buna gerekçe

olarak konuşmada büyük harf-küçük harf ayrımı olmadığını belirtir. Ayrıca mısralarının istiflenmesinde adeta bir nota ahengi mevcuttur. Şiirin anlam ve ritmine uygun olarak okunmasını kolaylaştıran bu yapı, şairin mühendis/mimar kimliğinden gelen şekle dayalı disiplin ve estetik anlayışının etkisidir.

Yayımlanmamış Şiirleri

Saygın Akanyeti, Lefkoşa'daki 14 Temmuz 2018 tarihli görüşmemizde bir şiir dosyasını tarafımıza iletti. Dosyada bulunan bilgisayar çıktısı alınmış, hepsinin altında adı soyadı yazılı ve imzalı bu şiirlerin hiçbiri henüz yayımlanmamıştır. İlk kez bu çalışmada değerlendirilecek şiirlerin toplam sayısı 41'dir. (Bu makalede, yayımlanmamış şiirler dosyasından yapılan alıntılara ait bilgi "Akanyeti/Dosya: Sayfa Numarası" şeklinde metin içinde belirtilmiştir). 2009-2017 yılları arasında bilgisayara aktarılmış şiirlerin sonunda not olarak tarih, yer ve çeşitli olaylara ait ayrıntılar yazılmıştır. Bu çalışma aracılığıyla kayda geçmesi açısından öncelikle şiirlerin tamamının isimlerini yazmak faydalı olacaktır. 1-42 arası sayfa numarası verilmiş dosyada, şiirler 25 Kasım 2017'den 2004'e doğru geriye gider. Şiirlerin isimleri şunlardır: "Bilincinize", "(Sivil) Sivilceler", "Hüzünden Süresiz Haz", "Değişdönüşüm", "Yaşaranda Yeşermek", "Bölüne Bölüne", "Zır", "Jimnastiğin Böylesi", "Yarının Yorumu", "Çağrıştırılan", "Vızvız", "Karpuza Konan Kumru", "Yarışta Varışa Yaklaşırken", "Kim Demiş", "Yılana Selâm", "Gökkuşağı +", "Geçti Zamanı", "69 Ayna 96", "Hasretin Böylesi", "Kuzey Hüzün", "Yalnızlar Korosu", "Gemisini Kurtaran Kaptan (!)", "Ölümüne", "Yok", "Deneme, Şşşştt!!!", "Küs", "Ne", "2 Tür İncinme", "Ör", "2 Kuş 1 Taş", "66", "Pazartesileşme", "Kuralların En Katısı", "Lâcivert Cinayet", "Edi-Edi-Edinbara", "İlk Ses", "Üstlenmenin Fazlası", "Tutarsızlıklarımızın Turnalardan Yansıması", "Anacım", "Meğermeğer", "Mehter Yürüyüşü".

Birinci şiir kitabındaki üslup ve temaya dayalı karakteristik özelliklerini ikinci kitap dosyasında da sürdüren Akanyeti, lacivert renge ve sayılara olan özel ilgisini oldukça geliştirmiştir. 2000'li yıllarda imge açısından bu iki unsurun artık edebî kimliğinin değişmez parçaları olarak şiirlerinin asıl ve daimi unsuru haline geldiği açıkça anlaşılmaktadır.

Son dönem şiirlerinde, sayıların ve renklerin yanı sıra ölüm-yaşam, yaşam-doğum, şiir-hayat, erotizm, yalnızlık, gemi-yolculuk, hüzün, uykusuzluk, zaman gibi temalar ile nükte, ironi, söz oyunları, değiştirim ve şiirin şiiri gibi çeşitli estetik oyunlar ve yapı unsurları etrafında çok geniş ve özgün bir ses yakalayan Akanyeti, yer yer Garip şiirinden esinlenmelerini de sürdürür. "1 Ocak 2017, Pazar-Taşkınköy" açıklamasıyla bilgisayara aktardığı "Vızvız" şiiri, bu etkinin hissedildiği bariz örneklerden biridir:

ömür dar gelir ruhuma
dünya vız

evren vızvız. (Akanyeti/Dosya: 10)

İyi bir mimar ve başarılı bir satranç oyuncusu olarak hayatında sayı, hesap, ölçü ve simetriye dayalı estetiği disiplin halinde içselleştiren Akanyeti, bu formasyonunu büyük bir yalınlık içinde şiirine taşımıştır. Onun şiirlerinde sayılar, alışılmış dar nesnelliklerinden uzaklaşarak farklı bir boyut ve anlam değeri kazanırlar. Duygunun ifadesine aracılık ederler. Başlangıçta fen ve matematikle örülü bir dünyadan geliyor olması şair için bir dezavantaj gibi görünse de, aslında bunun bir avantaja dönüştürülebileceğini ispatlar. Akanyeti, iki zıt alanı özgün bir sentezle birleştirerek şiirler yazma yolunu seçer. Böylece şiirin alanını genişletirken matematiğe, fiziğe, kimyaya ve satranca şiirin, dolayısıyla edebiyatın içinde yer verilebileceğini gösterir. Türk edebiyatında Nazım Hikmet ve II. Yeniciler başta olmak üzere bu yolu deneyenler vardır. Saygın Akanyeti, Kıbrıs Türk edebiyatındaki mütevazı alanına bu sıra dışı ve nadir yaklaşımı getirmesiyle çağdaşlarından ayrılır. Zaten onun farklılığı, zıt ve karmaşık görünen alanları büyük bir yalınlık içinde sanatına taşıyarak özgünlüğü yakalayabilmesinde saklıdır.

Romantik ve soyut sözcüklerden oluşan öznel şiire karşı çıkarak onların yerine teknik terimleri ve geometriyi kullanan Fransız şair Arthur Rimbaud'nun aykırı düşüncelerle şiiri nesnelleştirmesi (Alkan, 2005: 191) ve "Sayıklamalar II Sözün Simyası" adlı düzyazı şiirinde *rengini buldum sesli harflerin! -A, kara, Ö, beyaz, İ, kırmızı, O, mavi, Ü, yeşil. Her sessiz harfin biçimini ve devinimini yeni bir düzene koydum* (Alkan, 2005: 194) deyişi ile Akanyeti'nin şiir anlayışı örtüşür. Akanyeti, çeşitli şiirlerinde sayıları "2 kez, 4 nala, 2 büklüm, oda 9, 18 ocak saat 3, kavaklı sokak 3, inmez 8'e" gibi bağlamlar içinde kullanırken Rimbaud'nun sesli harfleri renklerle eşleştirmesini hatırlatır.

Şair, "66" ve "69 Ayna 96" şiirlerinde kendisinin ve babasının yaşlarından hareketle yoğun anlamlar yükleyecek bir biçimde sayılara başvurmuştur. Bu sebeple, şairin yayımlanmamış şiirleri içinde sayılarla ilgili olarak söz konusu iki şiiri ön plana çıkmaktadır. Bunlardan "66" şiiri, 20 Mart 2013 tarihinde 66. yaşına basan Akanyeti'nin, 15 Ağustos 2013'te tamamlayarak yazıya geçirdiği bir şiirdir. "66" sayılarla pekâlâ şiir yazılabileceğinin güzel bir örneğidir:

eşimsiz 33
eşimli 33

66 öncesi bir hiç
66 sonrası kimbilir kaç

denirse ki
ille de birini seç
ikirciklenmeden seçerim 2.'sini

çünkü birken iki olduk
üçken dört
dörtken beş (beşken dört)
ve ikiyken üç (Akanyeti/Dosya: 31)

Akanyeti'nin 11-17 Ocak 2016 tarih aralığını ve *18 Ocak'ta ambulansla Dr. Burhan Nalbantoğlu Devlet Hastanesi'ne kaldırılan B (BABAM), 21 Ocak'ta yoğun bakıma alındı Nöroloji Bölümünde…* (Akanyeti/Dosya: 17) notunu düştüğü "69 Ayna 96" şiiri, anlaşıldığı üzere babası için yazılmıştır. Tıpkı "66" şiirinde olduğu gibi bu şiirde de sayılarla yaşlar arasındaki bağdan hareket edilmiştir. Ancak şair, kelimeleri ses ve şekil ahengi yönünden ele aldığı gibi sayıları da görsel açıdan değerlendirmektedir. 69 sayısının aynada 96 şeklinde görülmesi ve kendisinin 69, babasının 96 yaşında oluşu, Akanyeti'nin bu sayıları özel anlam alanına dâhil etmesini sağlamaktadır. Yine bu şiirde -diğerlerinde olduğu gibi- her mısraın küçük harfle başladığı dikkat çekmektedir:

yaşımın ters okunuşu yaşındasın
hep başında şapkan
son zamanında yaşamına giren
kalın camlı gözlük
tespihinle bastonun
en yakın arkadaşın
ha var ha yok
gözlerinle kulaklarınla ayaklarınla
ve ters V gibi
ama dimdik
hâlâ ayaktasın (Akanyeti/Dosya: 17)

Sayılara ilave olarak harflerin ses değeri ve görünümüyle de yakından ilgilenen Akanyeti, "ve ters V gibi" mısraında babası özelinde bir insanın iki bacağını açarak ayakta dururken dengesini sağlamaya çalışmasını anlatır. Mesleği gereği elinden T cetveli düşmeyen bir mimar olarak her türlü biçimsel ayrıntı ona grafik ve çizim pratiği sayesinde anlamlı gelir. Böylece ruhsuz sayı, madde ve şekillere şiir sayesinde ruh ve boyut katar. Anlam zeminine taşır. Akanyeti'nin "69 Ayna 96" şiirine sevgi ve hüznün yanı sıra Kıbrıs Türk'ünün karakteristik özelliklerinden olan ve içten içe

sezilen ince bir mizah duygusu da sinmiştir. Şiirin son bölümü bütün bu sayılan özellikleri barındırır nitelikte olup şöyledir:

ha var ha yok
saatler günler yediller
aylar ve yıllar
gelse de gelmese de
nisan mayıs ayları
24 saat gevşektir
senin gönül yayların

dünya yansa umurunda değil
sadece 2 dert kemirir seni
toplanmayan ıssız zeytin ağaçları
ve torunlarının kıymetli ellere düşmesi (Akanyeti/Dosya: 17)

Sayılarla birleştirmeyi başardığı hüznü, bazı şiirlerinde müstakil bir biçimde işleyen Akanyeti, "şairsin hüznünden belli" sözünü hatıra getirir. Her şairin mutlaka hüzünlü bir tarafı vardır. Nitekim Saygın Akanyeti'nin şiirinde de hüzün temel yapı taşlarından biridir. Naif, yalın ve güzel bir şiir olan "Hüzünden Süresiz Haz" yalnızlığı ve hüznü eşleştirirken anlam zenginliği çok yoğun bir şiir olarak dikkati çeker:

yüzüstü uzanır uzanmaz
yüzyüze geliriz hüzünle

"yüzyıllık yalnızlık"
azbuz bir yük
değil omuzlarımızda

sırtımızı dönerek
sırtçevirmek isteriz
hüzünlü yalnızlığımıza
ancak bilmeyiz ki
hüzün nefis bir göldür
nefis balıklarıyla
içimizdeki
yalnızlık ağlarımıza (Akanyeti/Dosya: 3)

Tezatlarla kurulmuş "Yalnızlar Korosu" şiiri de adından anlaşıldığı üzere yalnızlık ve hüzün üzerine özgün bir şiirdir. Akanyeti, bu şiirinde yalnızlığı anlatmak için fen bilimlerinden istifade eder ve *yörüngesinden fırlayan / bir elektron kadar yalnızım* der ve şöyle devam eder:

bir elektron kadar yalnızım
bir baktım herkes yalnız
herkes ikiiki, üçüç, beşbeş… halbuki!

bir elektron kadar yalnızım
patlarsa bir gün
yörüngesinde birzamanlar döndüğüm proton
kurtulurum yalnızlıktan
… belki! (Akanyeti/Dosya: 20)

Yalnızlık üzerine olan "Çağrıştırılan" adlı bir başka şiirinde *bir ateş düşer içime-dışıma / sesin ışımazsa karanlığıma* mısralarıyla yine fen bilimlerinden şiire geçiş yapılır. Böylece sesin ışığa dönüşmesi ve karanlığın aydınlanması gibi anlam derinliği güçlü bir şiirsel zemin oluşur. Şairin duygusal anlamdaki terk edilmişliği ve kimsesizliği vasiyet niteliği taşıyan "Bilincinize" adlı şiirinde geleneksel anlatım usulleri içinde söz, boyut kazanır ve şiir, şairin ölümünde somutlaşarak ona eşlik eder. Tamamlanmamış eserleri onunla birlikte toprağa karışarak yok olur. Geriye kalan şiirleri, şairin ölümsüzlük izleridir.

beni henüz bitmemiş şiirlerimle örtün
kefenimin bağları
yarım kalmış dizelerimden olsun (Akanyeti/Dosya: 1)

Saygın Akanyeti'nin birinci ve ikinci dönem şiirlerinin bütününde dikkati çeken temel unsurlardan biri renklerle elde ettiği görme yetisine yönelik renk ve ışıklardan örülü canlı bir evrendir. Özellikle lacivert sıklıkla mısralarında yer bulurken turkuaz, kırmızı, ak, yeşil ve cümbez rengi ile gökkuşağı şiirlerine sıklıkla yansır. Cümbez rengi, Kıbrıs'a özgüdür, çünkü adanın karakteristik bitki örtüsünde cümbez ağacının özel bir yeri vardır. Cümbez (Ficus sycomorus) ağacının anıtsal örneğini bugün Mağusa'da Lala Mustafa Camiinin önünde görmek mümkündür. Kıbrıs'ta Lüzinyan, Venedik, Osmanlı, İngiliz dönemlerine tanıklık etmiş bu yaşlı ve heybetli ağaç, capcanlı yaprakları ile gövde ve dalları üzerindeki bereketli cümbez meyveleri ile ünlüdür. Cümbez meyvesi, çok hoş bir pembe renge sahiptir. Şair, "Yaşaranda Yeşermek" adlı şiirinde *lütfen hep gülsün / cümbez rengi yüzün* derken cümbezi istiare olarak kullanır.

Akdeniz'e has iklim, bitki örtüsü, coğrafi ve kültürel yapı bağlamında tabiatla iç içe yaşayan Kıbrıs insanını temsil eden Akanyeti, üniversite eğitimine dayalı bilgiyi toprağa yakın yaşamanın ve güneşi bolca görüyor olmanın getirdiği bir altyapıyla birleştirerek renkli ve ışıltılı bir şiir dili yaratır. "Gökkuşağı", onun bütün bu özelliklerini bünyesinde toplayan çok üstün bir şiir kıymetine sahiptir. Şiirin son bölümü şöyledir:

bir saniyede yerlebir olmandan
bir salise önce
en sivri dalına konarak
kanatları sadece güneşimizin değil
tüm güneş galaksilerinin rengini taşıyan
bir gökkuşağından daha rengârenk bir
kelebek
kılcal parmaklarıyla
kupkuru kılcal damarlarına
dokunarak
uçurdu seni mutluluktan (Akanyeti/Dosya: 15)

Zamanın hızla akışına bağlı olarak insanoğlunun ömrünün sona yaklaştığını hissettiği anları hemen her sanatçı işlemiştir. Nitekim Saygın Akanyeti de bazı şiirlerinde hayatın tükenişinden duyduğu korku, karamsarlık ve hüznü dile getirir. "Yarışta Varışa Yaklaşırken" şiiri bu duygunun hâkim olduğu şiirlerine bir örnektir:

bittiği yerdeyim
şiirdeki ahengin
çünkü kaçmaktan
çok yoruldum
yaşlanmak korkusundan
bittiği yerdeyim artık
şiirin de
sözcüklerin de
ve sözün (Akanyeti/Dosya: 12)

Yayımlanmamış şiirler dosyasındaki yaratım sürecine dair detaylar çok dikkat çekici ve önemlidir. Bu bağlamda "Yarışta Varışa Yaklaşırken" şiirinin nasıl yazıldığını anlatan satırlar, şiiri anlam alanı açısından daha da genişletmektedir. Şiirini hangi itici güçlerle şekillendirdiğini Akanyeti şöyle ifade eder:

> *2016'nın en sıcak günlerinin başlangıcı. İkindi ezanı okunuyor. Oruçlar kabul olsun. Yukarıdaki dizeler, çevremde gördüğüm çaresiz hastalıkların, yaşlanma sürecinin ve özellikle aldı başını giden düğünlerdeki koşuşturmaların ve diğer olumsuzlukların bende tetiklediği bildik duygular… Ancak kaleme dökecek hale getirmek için günlerce kafamın içinde arılar gibi vızıldadılar* (Akanyeti/Dosya: 12).

Bu satırlar sanatçı hassasiyetinin çevrede olup biten olaylardan etkilenişindeki bilinmeyenleri gözler önüne serişiyle kıymetlenir.

Çalışkan, üretken bir insan profili çizen Saygın Akanyeti'nin şiirlerinde her sanatçı gibi zaman zaman hayat karşısında karamsarlığa kapıldığı görülür. Ancak bu ruh hâli kronik değildir, gelip geçicidir. O, yaşadığı dünyaya farklı pencerelerden bakmayı bilen özgün bir sanatçıdır. Sayılara (özellikle 2'ye) yüklediği anlam, onları şiir dili içerisinde yoğurma başarısı ve zamanı boş geçirmeme bilinci ile lacivert rengi bir laytmotif biçiminde işleyişiyle kalıcılığı yakalamaya adaydır.

Sonuç

Yaşayan şair ve yazarların eserlerini ele alıp değerlendirirken sanatçının kendisine kaynak kişi olarak müracaat etmek ve bu sayede birinci elden bilgilere ulaşıp kayda geçirmek bilimsel bir çalışma için paha biçilmez bir değere sahiptir. Dolayısıyla Mehmet Şemsi Saygın Akanyeti üzerine yürütülen bu çalışmada da öncelikle sanatçıyla yapılan görüşmeler önemli rol oynamıştır. İlaveten bütün eserleri tahlil edilip tespitlerde bulunulmuştur.

Çağdaş Kıbrıs Türk Edebiyatının gölgede kalmış şair ve yazarı Saygın Akanyeti, çocukluğundan itibaren insan psikolojisine bağlı soyut ve sözel vasıfları, fen ve matematik bilimlerinin çerçevelediği farklı bir sanatsal evrenin içine yerleştirmiştir. O, üniversitede mühendislik okumuş olsa da edebiyat hayatının merkezinde her zaman öncelikli varlığını korumuştur. Şairin bireysel özellikleri, gördüğü eğitim ve yaşadığı coğrafyanın şartlarıyla birleşerek edebiyat anlayışını oluşturmuştur. Ayrıca sayılarla özgün bir şiir dili kurmuştur. Üstelik kullandığı sayılar sadece matematiksel anlamlarını koruyarak dil evreninde yer almamış, şiirsel ve felsefî bir düzleme taşınmışlardır. Özellikle 2 sayısı, onun için özel ve önemlidir. Doğum-ölüm döngüsünü 2 sayısıyla sembolize etmiştir. Akanyeti'ye göre, 1 ve 2 rakamları insanoğlunun beklenmedik anlara bağlı hayatının şiir evrenindeki sembolik karşılıklarıdır. 1 dünyaya geliş, 2 dünyadan ayrılıştır. İkisi de insanın ansızın karşılaştıklarıdır. Şairin insanlık tarihiyle yaşıt olan doğum ve ölüm yazgısını bu kadar yalın ve çarpıcı bir biçimde sayılar üzerinden anlatması çok orijinal ve etkileyicidir. Bütün şiirlerinde vurgulanması gereken diğer unsurlar ise renk ve ışıktır. Özellikle lacivert, renk olarak ona çok derin ve anlamlı gelir. Bu sebeple, şiirlerinde en çok kullandığı renk laciverttir.

"Şiir sestir" diyen Saygın Akanyeti, sayılar ve renklerle kurduğu yaratıcı dünyası ve özgün şiir poetikasıyla incelenip edebiyat tarihlerinde yer almayı hak eden biridir. Nitekim bu çalışma ile hayatı, eserleri ve edebî özellikleri bağlamında ele alınarak edebî şahsiyetine dikkat çekilmiş, ileride daha kapsamlı inceleme ve araştırmaların yapılmasına önayak olunmak istenmiştir.

KAYNAKLAR

AKANYETİ, Saygın (1977), *Yarınsızlık*, Başaran Mat., Lefkoşa.

_____ (2008), *2 Ansızın Arasında Yaşamak*, Hakeri Yay., Lefkoşa.

ALKAN, Erdoğan (2005), *Şiir Sanatı*, İnkılap Yay., İstanbul.

DEMİRYÜREK, Meral (2019), "Mehmet Şemsi Akanyeti", *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü (TEİS II).* http://teis.yesevi.edu.tr/index.php?sayfa=madde_detay&md=ec5decca5ed3d6b8079e2e7e7bacc9f2.5fe249f7734413f0 (Erişim tarihi: 25.9.2019)

ERGİŞİ, Ayşegül (2019), "Saygın Akanyeti", *Kıbrıs Türk Edebiyatı Tarihi* (Ed.: İsmail Bozkurt, Oğuz Karakartal), KISBÜ&KIBATEK, C. II, s. 705-707.

FEDAİ, Harid (1997), *Başlangıcından Günümüze Kadar Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi 9* (Batı Trakya ve Kıbrıs Türk Edebiyatı), Kültür Bakanlığı Yay., Ankara.

Saygın Akanyeti ile 9 Mart 2018, 14 Temmuz 2018, 28 Aralık 2019 ve 2 Ocak 2020 tarihlerinde Lefkoşa'daki mimarlık ofisinde yapılan görüşmeler.

TEŞEKKÜR

Saygın Akanyeti, görüşmelerimizde günlükleri ve yayımlanmamış eserleri de dâhil olmak üzere bütün yazdıklarını paylaştı. Sorularımı titizlikle cevapladı. Kendisine içtenlikle teşekkür ederim.